

DET TEOLOGISKE
MENIGHETSAKULTET

NY FORMÅLSPARAGRAF
GIR STØRRE TRYGGHET
STATSRÅD BÅRD VEGAR SOLHJELL SVARER
NYTT NAVN – SAMME FAG

KRONIKK: HVORFOR SKAL VI HA
RELIGIONSUNDERVISNING I NORSK SKOLE?
MITT FUNN: LÆRERNE ER NØYTRALE
STUDIETILBUD 2009

LYS OG LIV

NR. 1/09. 75. ÅRGANG

TEMA:
RELIGION
I SKOLEN

RLE SOM OBLIGATORISK FAG I LÆRERUTDANNINGEN

Det første som skjedde på MF i 2009 var at 150-200 lærere fra ungdomsskole og videregående skole møtte til etterutdanningskurs om religionenes rolle i samfunnet.

VIDAR L. HAANES
REKTOR

MF ble startet som en presteutdanningsinstitusjon, og har hatt kirken som sitt primære fokus. Fra 1967, da Institutt for kristendoms-kunnskap ble opprettet ved MF, har også skolen vært målet for vår faglige virksomhet. I 1969 ble den obligatoriske kristendomsundervisningen i skolen løsrevet fra kirkens dåpsopplæring, og faget utviklet seg som et skolefag, uten forankring i det levde liv i menigheten. MF har fra da arbeidet for å utvikle faget på skolens premisser. Overgangen til KRL-faget, nå RLE-faget og utfordringen fra det pluralistiske samfunn, har ikke gjort kunnskapsbehovet mindre. Ved de mange etter- og videreutdanningstilbud har MF de siste ti årene utdannet flere tusen lærere i kristendom, religion og etikk.

"Religioner og livssyn gjenspeiler menneskers dypeste spørsmål og har gjennom historien bidratt til å forme individ, fellesskap og sam-

funn. Kristen tro og tradisjon har i særlig grad preget norsk kultur og historie..." – heter det om formål og egenart for faget Religion, livssyn og etikk (RLE) i rammeplanen til allmennlærerutdanningen.

Det har stor betydning at lærere og skoleledere har et minstemål av kunnskap om den kristne kulturarv og om de ulike religioner og livssyn som er representert i norsk offentlig skole. Det handler ikke bare om kulturkunnskap, men om et nødvendig grunnlag for å styrke menneskerettigheter, samarbeid og fred. Dette sies i den såkalte Toledo-erklæringen, en uttalelse fra "Office for Democratic Institutions and Human Rights" innenfor Organisasjonen for sikkerhet og samarbeid i Europa (OSSE). Her fremheves det at undervisning om religion og livssyn i den offentlige skole er avgjørende for å styrke respekten for menneskerettighetene og demokratisk medborgerskap, det reduserer faren for konflikter som skyldes manglende forståelse for andres tro, og bidrar til å oppmuntre til respekt for andres rettigheter.

Toledo-erklæringen slår fast at kunnskap om religioner og livssyn er en vesentlig del av en god lærerutdanning. Det er derfor dramatisk når man i Norge vurderer å fjerne RLE som obligatorisk fag i den nye og mer spesialiserte lærerutdanningen. Forslaget fra det regjeringsoppnevnte utvalget ventes å komme på høring i løpet av januar. Dette er ikke et problem for MF isolert sett, da vi først og fremst utdanner de som tar minst 60 studiepoeng i RLE. Men det vil utvilsomt være et problem for den offentlige skolen og for samfunnet dersom man fjerner dette minimum av obligatorisk opplæring i lærerutdanningen om religion, livssyn og etikk. Utfordringene er store nok som de er.

Religion og integrering i en flerkulturell skole

KRISTIN WALSTAD
REDAKTØR

De fleste fagfolk er enige om at den nye formålsparagrafen i skolen har erstattet en utdattert assimilering-paragraf. Integrering handler om noe helt annet enn å "bli som oss". Den nye formålsparagrafen tar utgangspunkt i den forskjellighet som kjennetegner mennesker som går på skolen i dag.

Dommen i Strasbourg startet en debatt om nøytralitet i skolens undervisning og virksomhet. Kravene til å være kritisk, objektiv og pluralistisk er generelle krav til alle fag i skolen, men i norsk sammenheng trekkes disse prinsippene bare fram i tilknytning til RLE-faget. Dette kan misforstås, mener noen.

Nøytralitet betyr ikke fravær av religion, selv om noen rektorer og skoleledere later til å tro det. Grunnlaget for en vellykket integrering er jo nettopp å kjenne sitt eget ståsted. Og da må hjem og skole ha mot til å gi barna en dannelselse som bygger på det kristen-humanistiske verdigrunnlag. Religionsfriheten sikres gjennom foreldreretten og retten til å søke fritak fra aktiviteter i skolen som strider mot den enkeltes overbevisning.

Jeg er stolt av de fem fagfolkene som bidrar i dette bladet. De har vært sentrale i utformingen av religionsfaget og arbeidet for fagets legitimering i skolen. De har preget utviklingen vi har hatt i Norge på dette feltet, og på denne måten vært viktige for våre barns dannelselse.

INNHOOLD

HISTORIKK:

Lys og liv ble første gang utgitt i april 1935 med en tydelig visjon om å styrke kontakten mellom menighet og fakultet. Bladet har siden den gang blitt sendt til alle tidligere og nåværende studenter og samarbeidspartnere som en gave fra fakultetet. "Kunde også vårt lille blad bidra, om enn aldri så lite, til å sprede lys fra Gud og hans ord, og skape liv, vilde det i sannhet ha en oppgave å løse." Nr. 1 Lys og liv, 1. årg. 1935.

S.4 NY FORMÅLSPARAGRAF GIR LÆRERNE STØRRE TRYGGHET

Den nye formålsparagrafen for den norske skolen gir lærerne større trygghet og frihet i undervisningen, mener fagfolkene på Menighetsfakultetet.

Det hersker god stemning når Lys og Liv har samlet MFs fremste fagpersoner på feltet for å diskutere den nye formålsparagrafen. Alle er enige om at ordlyden er god. Den gamle formålsparagrafen var en sovende paragraf. Nå har vi fått en paragraf som er i overensstemmelse med dagens praksis i skolene, sier Heid Leganger-Krogstad.

MAY BRITT ESSE BERGE: IDEAL OG VIRKELIGHET

- Lærerne oppfyller læreplanens krav om av å ha en objektiv og nøytral KRL-undervisning. De er så opptatt av å være nøytrale at de i for liten grad lar elevene møte religion som levende kilde til tro, moral og livstolkning.

S. 10 NYTT NAVN – SAMME FAG

K-en er borte og det juridiske rammeverket er justert. Ellers er det nye RLE-faget bygd over samme lest som det gamle KRL-faget, mener fagfolk.

KRONIKK: HVORFOR SKAL VI HA RELIGIONSUNDERVISNING I OFFENTLIG SKOLE?

Dette er en noe uvant problemstilling i norsk skoledebatt, skriver professor i Religionspedagogikk Geir Afdal.

S. 22 STUDIETILBUD 2009

- MF utvider sitt studietilbud med samfunnsfag og tre nye studier i 2009. Se hele oversikten over studier og etter- og videreutdanning for 2009. (Foto: Eirik Forde)

UTGIVER

Det teologiske Menighetsfakultet
 Pb 5144 Majorstuen, 0302 Oslo
 Telefon: 22 59 05 00
 E-post: lysogliv@mf.no
 Bankkonto: 6038 05 58583
 www.mf.no

23 000 abonnenter mottar bladet fem ganger i året. Abonentene består av MF-venner, tidligere studenter og ansatte, alle menighetsråd og kirkelige organisasjoner og institusjoner. Ved kildehenvisning kan artikler i Lys og liv gjengis fritt.

ANNONSEINFORMASJON

Ønsker du å annonsere i bladet, ta kontakt med Marianne Torp. Har du andre spørsmål er du velkommen til å kontakte oss.

REDAKSJON

Vidar L. Haanes, ansvarlig redaktør
 Kristin Walstad, redaktør
 Marianne Torp, redaksjonsmedlem
 Hallvard Olavson Mosdøl, redaksjonsmedlem

PRODUKSJON OG TRYKK

Foto på omslag: -
 Layout: Neue
 Trykk: Østfold Trykkeri, Askim

NY FORMÅLSPARAGRAF: GIR LÆRERNE STØRRE TRYGGHET

Erling Birkedal (til venstre), Heid Leganger-Krogstad, Ann Midtun og Peder Cravem (bak) er enige om at den nye formålsparagrafen er god - Lærerne får nå en trygghet om at de ikke bare må følge fornyingstendensene, men at de kan stå i en kristen og humanistiske tradisjon, sier Leganger-Krogstad

Den nye formålsparagrafen for den norske skolen gir lærerne større trygghet og frihet i undervisningen, mener fagfolkene på Menighetsfakultetet.

TEKST OG FOTO: ATLE BRISEID

Det hersker god stemning når Lys og liv har samlet MFs fremste fagpersoner på feltet for å diskutere den nye formålsparagrafen. Alle er enige om at ordlyden er god.

-Den gamle formålsparagrafen var en sovende paragraf. Nå har vi fått en paragraf som er i overensstemmelse med dagens praksis i skolene, sier Heid Leganger-Krogstad, som var med og utformet det nå utgåtte KRL-faget.

-Denne endringen burde vært gjort for lenge siden, legger Ann Midttun til. *Hva er forskjellen fra den gamle formålsparagrafen?*

-Først og fremst er det en mer gjennomarbeidet paragraf for hele opplæringsløpet fra barnehage til videregående skole. Den gamle paragrafen var satt sammen av ulike tradisjoner og tidsperioder, med deler både fra den gamle grunnskoleloven og lov om videregående opplæring, sier Erling Birkedal.

SKAPER TRYGGHET FOR LÆRERNE

Den gamle formålsparagrafen så på kirka, skolen og hjemmet som en enhet og slo fast at skolen skulle drive "kristen og moralsk oppseiding". Slike formuleringer var det naturlig å forlate i dagens flerkulturelle samfunn. Likevel mener ekspertpanelet at den nye paragrafen representerer en kontinuitet når det gjelder verdigrunnlaget i den norske skolen, ved å slå fast at opplæringen skal bygge på "kristen og humanistisk arv og tradisjon".

-Lærerne får nå en trygghet om at de ikke bare må følge fornyingstendensene, men at de kan stå i en kristen og humanistiske tradisjon, sier Heid Leganger-Krogstad.

Samtlige i panelet mener at den gamle paragrafen var så avleggs og utgått på dato at den skapte forvirring i lærerstanden.

-Lærerne har vært redde for å påføre elever med minoritetsbakgrunn majoritetens religion. Man har unngått kristendommen i et forsøk på å være nøytral, sier Peder Gravem, som var med og laget MF sin høringsuttalelse om Bostad-utvalgets innstilling og har skrevet boka "KRL – et fag for alle?".

-Derfor er det blitt slik at debatten har stått mellom det religiøse og det sekulære. Noen skoler har vært så utrygge på regelverket at man har latt mindretallet få bestemme, legger Leganger-Krogstad til.

Hun mener at den nye formålsparagrafen gjør at skoleledere nå blir nodt til å revurdere sine virksomhetsmål.

-Mange skoler har laget egne og veldig runde virksomhetsmål, som "å skape godt læringsmiljø" eller "gode vekstvilkår". Formålsparagrafen utfordrer skolene til å vurdere om de følger den kristne og humanistiske tradisjonen, sier hun.

OPPOSISJONEN ENDRET ORDLYDEN

Erling Birkedal satt i Bostad-utvalget som utformet innstillingen til den nye formålsparagrafen. Der representerte han (sammen med to andre medlemmer) et mindretall som utformet et primærforslag og som var kritisk til at flertallet ville gå for langt i å fjerne det som hadde med kristen tradisjon å gjøre. Også opposisjonen på Stortinget reagerte på dette og ble enig med regjeringspartiene om å justere ordlyden tilnærmet som i primærforslaget. Blant annet tok de med begreper som "kristen og humanistisk arv og tradisjon" og verdier som "tilgivelse".

-En hovedinnvending mot den gamle paragrafen var at den ut fra ordlyden lett kunne forstås som et opplegg for assimilering, gjennom å utvikle et felles kultur- og verdigrunnlag. Med de endringene Stortinget gjorde, ble det tydelig at skolen skal fokusere på integrering, ikke assimilering, sier Peder Gravem.

Hvordan tar den nye paragrafen hensyn til det

flerkulturelle Norge?

-Den nye paragrafen legger vekt på foreldrenes medbestemmelsesrett, kulturelt mangfold og respekt for den enkeltes overbevisning. Slike formuleringer er grunnleggende for å respektere tros- og religionsfriheten. Uten disse ville vi brutt med både menneskerettighetene og norsk skoletradisjon, sier Gravem.

Erling Birkedal er også opptatt av at skolene skal ta hensyn til lokalmiljøet.

-Det er forskjell på Hornindal og Grønland, og det er skolenes forpliktelse å se på disse forskjellene. Det er for eksempel skolens ansvar å markere ulike religioners høytider og tradisjoner, sier han.

FORHOLDET KIRKE OG SKOLE

Både kirken og skolen har vært viktige kulturbærere i det norske samfunnet. Det kommer for eksempel til uttrykk ved at skoleruta er bestemt av kristne høytider som jul og påske. Likevel dukker det med jevne mellomrom opp en debatt om hvor vidt skolen skal holde fast på tradisjonen med skolegudstjenester. Fagfolkene på MF mener formålsparagrafen bidrar til å skape klarhet i slike spørsmål.

-Det er ikke de skolene med høyest andel flerkulturelle elever som har tonet ned samarbeidet med kirken, men skoler i områder som for eksempel Arendal. Jeg har fått henvendelser fra rektorer som har etterlyst opplegg for "nøytrale gudstjenester". Det er jo meningsløst. Dette viser igjen at den nye formålsparagrafen kan skape trygghet og tydelighet i slike spørsmål, sier Birkedal.

-Dersom det blir gitt alternative opplegg til minoritetslever, er det ingen grunn til å avlyse julegudstjenester som enkelte rektorer har gjort, med formålsparagrafen som begrunnelse, mener Ann Midttun.

-Formålsparagrafen gir derimot godt grunnlag for fortsatt kontakt og samarbeid mellom skole og kirke, sier hun.

Ekspertpanelet mener at nøytralitetsprinsippet ikke betyr at man skal holde avstand til alt

som har med religion å gjøre, eller la stoff som er omstridt ligge urørt. I stedet viser de til formålsparagrafen, som slår fast at skolen skal gi elevene innsikt og forståelse.

-Hva er det beste for at elevene skal forstå en religion – delta i for eksempel skolegudstjenester eller høre om det? spør Erling Birkedal retorisk, før han fortsetter:

-Dette er oftest ikke et problem for barn, men heller for de voksne. Barna takler mangfoldet. Problemet oppstår dersom skolegudstjenesten er obligatorisk og fremstilles som om skolen viser ensidig tilslutning til kirka.

GENIAL PARAGRAF

Både Birkedal, Gravem, Midttun og Leganger-Krogstad er enige om at den nye formålsparagrafen er balansert og god.

-Den formulerer skolens verdigrunnlag på en ny måte, men har ikke forlatt de kristne og humanistiske verdiene i samfunnet. Samtidig

signaliserer den en åpenhet til andre religioner. Det er viktig for å skape ro og inkludering av andre religioner, sier Ann Midttun.

-Ja, den er ganske genial, sier Leganger-Krogstad.

FAKTA

Nye formålsparagrafer for skole og barnehage

Fredag 5. desember vedtok Stortinget enstemmig to nye formålsparagrafer, en for barnehagen og en for opplæringen.

De vedtatte paragrafene bygger på Bostadutvalgets utredning "Formål for framtida" (NOU 2007:6), men er i sin endelige formulering et resultat av samarbeid på tvers av partiene. De nye formålsparagrafene understreker at barnehagen og skolen skal formidle verdier, men ikke påvirke elevene til å følge en bestemt religion.

(Kilde: Kunnskapsdepartementets nettside)

Her er de nye vedtatte paragrafene:

FORMÅL FOR BARNEHAGE

Barnehagen skal i samarbeid og forståelse med hjemmet ivareta barnas behov for omsorg og lek, og fremme læring og dannelse som grunnlag for allsidig utvikling. Barnehagen skal bygge på grunnleggende verdier i kristen og humanistisk arv og tradisjon, slik som respekt for menneskeverdet og naturen, på åndsfrihet, nestekjærlighet, tilgivelse, likeverd og solidaritet, verdier som kommer til uttrykk i ulike religioner og livssyn og som er forankret i menneskerettighetene.

Barna skal få utfolde skaperglede, undring og utforskertrang. De skal lære å ta vare på seg selv, hverandre og naturen. Barna skal utvikle grunnleggende kunnskaper og ferdigheter. De skal ha rett til medvirkning tilpasset alder og forutsetninger.

Barnehagen skal møte barna med tillit og respekt, og anerkjenne barndommens egenverdi. Den skal bidra til trivsel og glede i lek og læring, og være et utfordrende og trygt sted for fellesskap og vennskap. Barnehagen skal fremme demokrati og likestilling og motarbeide alle former for diskriminering.

FORMÅLET MED OPPLÆRINGA

Opplæringa i skole og lærebedrift skal, i samarbeid og forståing med heimen, opne dører mot

verda og framtida og gi elevane og lærlingane historisk og kulturell innsikt og forankring.

Opplæringa skal byggje på grunnleggjande verdiar i kristen og humanistisk arv og tradisjon, slik som respekt for menneskeverdet og naturen, på åndsfriheit, nestekjærleik, tilgjeving, likeverd og solidaritet, verdiar som òg kjem til uttrykk i ulike religionar og livssyn og som er forankra i menneskerettane.

Opplæringa skal bidra til å utvide kjennskapet til og forståinga av den nasjonale kulturarven og vår felles internasjonale kulturtradisjon.

Opplæringa skal gi innsikt i kulturelt mangfald og vise respekt for den einskilde si overtyding. Ho skal fremje demokrati, likestilling og vitenskapleg tenkjemåte.

Elevane og lærlingane skal utvikle kunnskap, dugleik og holdningar for å kunne meistre liva sine og for å kunne delta i arbeid og fellesskap i samfunnet. Dei skal få utfalde skaperglede, engasjement og utforskartrang.

Elevane og lærlingane skal lære å tenkje kritisk og handle etisk og miljøbevisst. Dei skal ha medansvar og rett til medverknad.

Skolen og lærebedrifta skal møte elevane og lærlingane med tillit, respekt og krav og gi dei utfordringar som fremjar danning og lærelyst. Alle former for diskriminering skal motarbeidast.

FEM OM RLE

MENER DU AT RELIGION, LIVSSYNN OG ETIKK (RLE) BØR VÆRE ET OBLIGATORISK FAG I ALLMENN LÆRERUTDANNINGEN?

FOTO: KRISTIN WALSTAD

ANN JEANETTE SØNDBØ
CAND.THEOL -STUDENT, MF

- Absolutt. Skal man være kvalifisert til å møte mennesker med ulik religiøs orientering, må man ha en viss kunnskap om religion. Samfunnets streben etter sekularisme som ideologi, med fra-

vær av religion, er for meg en blindvei. Religion vil alltid være en del av samfunnet, det er derfor svært viktig at dette forblir en del av basiskompetansen i lærerutdanningen. Ja til RLE!

FOTO: SIRI KRISTENSEN

TORLEIF BUGGE
DEKAN VED AVDELING FOR LÆRERUTDANNING, HØGSKOLEN I VESTFOLD

- Skal man få til en fordypning i basisfagene matematikk og norsk, må noe vike. Jeg ser muligheter for RLE-faget i det nye utvidede pedagogikk- eller profesjonsfaget, jf. stortingsmel-

dingen. Intensjonen er at dette skal bestå av blant annet etikk, kulturforståelse og det flerkulturelle perspektivet. De som er spesielt interessert i religion kan ta dette som et fordypingsfag.

FOTO: SHANE COLVIN

JAN B. OMMUNDSEN
INSTITUTTLEDER INSTITUTT FOR LÆRERUTDANNING OG SKOLEUTVIKLING (ILS), UNIVERSITETET I OSLO

- Ja, jeg mener at faget må være obligatorisk. Men ikke av et omfang som overskrider sentrale skriftlige fag. RLE er et sentralt og vik-

tig fag, både i skolen og samfunnet. Faget inneholder også etikk, noe samfunnet har behov for i dag. Det ser man daglig i aviser og lignende.

FOTO: IRN

SHOAB M. SULTAN
GENERALSEKRETÆR I ISLAMSK RÅD NORGE

- En lærer som skal undervise i RLE må ha en større fagkompetanse enn sine elever. Dette må fungere på lik linje med andre fag. Dessuten mener jeg at alle lærere bør ha en generell for-

ståelse for religion og religiøs tilhørighet der dette påvirker skolehverdagen. Det er respektløst overfor faget at ukvalifiserte lærere skal få undervise i dette.

RANDI NORDGAARD HERMSTAD
REKTOR RISSA VIDERE GÅENDE SKOLE I TRØNDELAG

- Da jeg tok lærerutdanningen var det ikke obligatorisk religionsfag i utdanningen. Jeg mener den beste løsningen er at lærere som skal undervise i RLE bør ha minimum en årsenhet i faget, det trengs solid fagkompetanse. Lærere bør kunne velge

bort RLE som fag. Lærere bør ha et positivt forhold til det faget de skal undervise i, holdninger til faget er viktig for elevens utbytte. En bør ikke tviholde på et fag fordi det skal være allmenndannende.

EN LEVEDYKTIG FORMÅLSPARAGRAF

- Den nye formålsparagrafen legger vekt på det som binder oss sammen, samtidig som den pålegger skolen å respektere mangfold i tro og tanke, sier kunnskapsminister Bård Vegar Solhjell.

TEKST: ATLE BRISEID
FOTO: KRISTIN WALSTAD

Hvorfor trengte skolen en ny formålsparagraf?

- Det har i lang tid vist seg at formålet for opplæringen, som nesten har vært uforandret gjennom flere tiår, i liten grad har vært tilpasset endringer i samfunnet og i utdanningssystemet. Det norske samfunn kjennetegnes i dag av større kulturelt mangfold og vi har fått et mer kompetansebasert arbeidsliv. Dette er det tatt høyde for i vår utdanningspolitikk de siste årene, men uten tydelig referanse til den gamle formålsparagrafen. Jeg vil også nevne her at Norge er forpliktet til å følge menneskerettslige konvensjoner og det innebærer at formålet for opplæringen må etterleve disse forpliktelsene. Dette er hovedgrunner til at vi nå får et nytt formål for opplæringen, svarer Solhjell via e-post til Lys og liv.

Hvilke konsekvenser vil den nye formålsparagrafen få for læreren og undervisningen?

- La meg først understreke at formålsparagrafen er forpliktende for alle med ansvar for opplæringen. Praksisen i skolen må deretter være innrettet etter det nye formålet. Dette innebærer at lærerne og andre ansatte i skolen bør foreta en vurdering om undervisningen og andre aktiviteter som gjennomføres i skolens regi, er i samsvar med den nye formålsparagrafen.

Mange skoler har i dag formulert sine egne virksomhetsmål, losrevet fra formålsparagrafen. Hva bør skje med disse?

- Så lenge de eksisterende virksomhetsmål som skolene tidligere har utviklet er i overensstemmelse med den nye paragrafen, kan jeg ikke se at det umiddelbart må gjøres noe med dem. Samtidig er noe av hensikten med et nytt formål at det skal gi grunnlag for mer framtidsrettet

Kunnskapsminister Bård Vegar Solhjell mener vi har fått en formålsparagraf som vil være levedyktig i lang tid fremover.

opplæring. Derfor vil jeg oppfordre lærere og skoleledere til å bruke formålsparagrafen som et bakteppe ved utviklingen og planleggingen av skolens virksomhet på alle områder.

Hvordan tror du den nye formålsparagrafen vil påvirke samarbeidet/forholdet mellom kirke og skole?

- Jeg tror ikke at det forholdet vil bli påvirket i noen vesentlig grad. Den nye paragrafen bygger på Bostadsutvalgets forslag som har fått støtte fra mange sentrale kirkelige og kristne instanser, da den var på høring.

Hvordan moter formålsparagrafen det flerkulturelle Norge? På hvilken måte fungerer den nye formålsparagrafen som integreringsverktøy?

- I Norge er det en ubetinget oppslutning om det grunnprinsipp vår skole bygger på, nemlig at det skal være en inkluderende fellesskole. En slik skole skal bidra til et godt samfunnsfellesskap, samtidig som man anerkjenner og har forståelse for at vi er forskjellige. Den nye formålsparagrafen legger vekt på det som binder oss sammen, samtidig som den pålegger skolen å respektere mangfold i tro og tanke.

Hvor viktig er det at foreldrene nå har fått stadfestet rett til samarbeid?

- Det synes jeg er veldig viktig. Det er foreldrene som har hovedansvar for oppdragelsen av sine barn. Derfor må opplæringen i skole utøves med respekt for forelderretten på tvers av hele skolens virksomhet. Av denne grunn er foreldrenes rett til samarbeid stadfestet i den paragrafen som gir overordnede føringer for hele opplæringsvirksomheten i skolens regi. Videre er samarbeidet mellom skolen og hjemmet utdypet i andre paragrafer i opplæringsloven, i forskrift til opplæringsloven og i Prinsipper for opplæringen i Læreplanverket for Kunnskapsløftet. Dette viser at i Norge er foreldrenes rett til samarbeid om deres barns opplæring i skolen, godt sikret og ingen skole kan fravike.

Har vi nå fått et livssynsnoytralt formål for skolen?

Ja, vi har fått en livssynsnoytral formålsparagraf. Det vil si at skolen ikke kan drive med forkynnelse. Opplæringen i skolen er bundet

av våre menneskerettighetsforpliktelser til å beskytte tanke-, samvittighets og trosfrihet. Istedenfor å knytte opplæringen til en bestemt religion, forankrer det nye formålet opplæringen i verdiene.

Er ordlyden i den nye formålsparagrafen så klar at den ikke kan tolkes i forskjellige retninger, eller blir det nå en tolkningskamp?

- Jeg synes at formålsparagrafen er veldig klar på de prinsipielle punktene. Det er det viktigste. Samtidig er formålsparagrafen som andre paragrafer i lover. De må ofte tolkes for å kunne være styrende for praksis. Men jeg tror ikke det er grunn for bekymring at det blir en tolkningskamp. Det ville være helt umulig og det er heller ikke ønskelig å ha et formål som ikke gir rom for fortolkning.

Hva mener du om forskjellen på innstillingen fra Bostad-utvalget – og den endelige paragrafen etter forliket i Stortinget? Ble NOUen om formålsparagrafen skrevet av noen som hadde en egen agenda?

- Den nye formålsparagrafen bygger på innstillingen fra Bostadutvalget i NOU 2007: 16 "Formål for framtida". Jeg vil først påpeke at Bostadutvalget ble oppnevnt av regjeringen. Den har bestått av personer med kunnskap om samfunnsproblemer, barnehage og skole, Den norske kirke, andre tros- og livssynssamfunn, minoriteter og menneskerettmiljøer. Dette bredt sammensatte utvalget med 14 medlemmer kom fram til et konsensusforslag. Videre vil jeg vise til den brede støtten forslaget fra Bostadutvalget fikk på offentlig høring. Det viser at innstillingen i NOU er samlende i det norske samfunnet. Dette var regjeringen veldig opptatt av. Samtidig var det viktig å få støtte for formålsparagrafen fra opposisjonspartiene. Derfor inngikk vi forlik i Stortinget om den endelige formuleringen av formålet. Og her ligger styrken ved den nye formålsparagrafen. Den er det enighet om på tvers av partiene og med dette har vi fått et formål som vil være levedyktig i lang tid framover.

Hva er i praksis forskjellen på det nye RLE-faget og det gamle KRL-faget?

- KRL-faget, slik det var i 1997, og som Norge ble dømt for, satte ikke tilstrekkelige klare grenser for en undervisning som kunne

krenke enkeltelever når det gjaldt religiøs påvirkning. I praksis er det nå sikret at undervisningen er objektiv, kritisk og pluralistisk. De ulike religioner og livssyn er kvalitativt likeverdige. Det er fortsatt mer lærestoff om kristendommen, begrunnet med den betydning denne har historisk og kulturelt. Det skal fortsatt brukes varierte arbeidsformer, men det skal vises særlig aktsomhet slik at undervisningen er saklig og upartisk.

Trengte vi et "spark i baken" fra Strasbourg-dommen, eller ble formålet for faget lest for bokstavelig?

- EMD valgte saken mot KRL-faget til å gå opp grensene for en offentlig og obligatorisk undervisning om religioner. Dommen er derfor ikke "et spark i baken", men en juridisk vurdering på høyeste nivå, som viser at regelverk og læreplan i KLR-faget ikke holdt mål etter de rammene som menneskerettighetene setter. Dommen gjelder altså ikke praktiseringen, men lov og læreplan. Derfor måtte de også endres. Det er gjort etter råd fra Regjeringsadvokaten og eksperter på menneskerettigheter.

Hvorfor bør det være rett til fritak uten begrunnelse i dette faget?

- Rett til å melde fritak er en generell bestemmelse med egen paragraf i opplæringsloven. Den gjelder likt for alle fag. Både FNs menneskerettskomité og EMD pekte på at krav om begrunnelse kunne føre til at elever og foreldre stod i fare for å måtte utlever private sider ved sin trossmessige overbevisning, noe som ikke er i samsvar med menneskerettighetene.

Det er en fornyet interesse for religionsundervisning både i Europarådet, EU og OSSE. Bør ikke allmennlærerutdannelsen i Norge fastholde at alle lærere skal ha en basiskunnskap om religion og livssyn?

- Regjeringen har foreløpig ikke avklart hvilke fag som skal være obligatoriske i de nye lærerutdanningene, men det vil i alle fall være naturlig å prioritere de største fagene i skolen. Vi er også opptatt av at studentene må ha muligheter til å velge fag som interesserer dem. Mange obligatoriske fag vil begrense denne muligheten. De valg regjeringen endelig tar, vil bli presentert i stortingsmeldingen om "Læreren – rollen og utdanningen".

NYTT NAVN – SAMME FAG

K-en er borte og det juridiske rammeverket er justert. Ellers er det nye RLE-faget bygd over samme lest som det gamle KRL-faget.

TEKST: ATLE BRISEID
FOTO: ILLUSTRASJONSFOTO

I august 2007 erklærte Den europeiske menneskerettighetsdomstolen i Strasbourg at faget kristendoms-, religions- og livssynskunnskap (KRL) krenket den europeiske menneskerettighetskonvensjonen. Derfor ble både opplæringsloven og læreplanen til faget endret for skoleåret 2008-09.

- Forskjellene mellom det gamle og det nye faget handler først og fremst om endringer i rammeverket for å tydeliggjøre de menneskerettslige hensynene. Foreldreretten er fremhevet, dessuten understrekes det at undervisningen skal være "objektiv, kritisk og pluralistisk", noe som er en klar henvisning til menneskerettighetenes krav til all undervisning i skolen. Men alt dette endrer ikke selve saken: RLE står i en klar kontinuitet med det forrige faget, sier universitetslektor ved MF, Ann Midrtun.

KRISTENDOM I SÆRSTILLING

I formålet for det nye RLE-faget (Religion, livssyn og etikk) står det at faget skal gi kjennskap til kristendommen, andre verdensreligioner og livssyn og til etiske og filosofiske emner. Tidligere stod det "grundig kjennskap" til kristendommen. På grunn av kristendommens betydning i Norge, historisk sett og som kulturarv, skal kristendoms-kunnskap fortsatt ha "den kvantitativt største andelen av lærestoffer".

I det gamle faget var det nedfelt at 55 prosent av undervisningen skulle dreie seg om kristendommen. Nå gis altså lærerne mulighet til å gjøre en skjønnsvurdering ut fra kompetansemålene i læreplanen.

- Kristendommens kvantitative særstilling er knyttet til historie og tradisjon, men det skal selvsagt være en tilpasset opplæring. Vi driver jo skole på vegne av foreldrene. Der det er et stort antall muslimske foreldre i lokalmiljøet må dette selvsagt komme til uttrykk i undervisningen, sier Erling Birkedal, som satt i Bostad-utvalget i forbindelse med utformingen av den nye formålsparagrafen.

Han er ikke bekymret for at skjønnsvurderingen skal gi en overvekt til en bestemt religion.

- Det stilles så store krav og så mange kompetansemål til undervisningen i de andre religionene at dette ikke vil bli noe problem, sier han.

LITEN FORSKJELL I LÆREPLANENE

Den tidligere læreplanen i KRL ga anledning til å forskyve kompetansemål fra 1.-4. til 5.-7. årstrinn. Dette er ikke lenger lov, ut fra prinsippet om en objektiv og pluralistisk undervisning uansett alderstrinn. Ellers er det liten forskjell i de to fagplanene.

- Når man ser på teksten for hver årsbolk, er det nesten ingen forandringer. Det er bare i 4. klasse at "utforske" den lokale kirke er erstattet med "beskrive" lokale kirker, sier Birkedal.

NORGE ER KOMMET LANGT

Forsker ved MF, Heid Leganger-Krogstad, forteller at Norge er kommet langt i forhold til

andre land i Europa.

- I Europa blir religionsundervisningen holdt i separate rom av en representant for religionen. Vi nordmenn blir faktisk sett på med beundrende øyne fordi alle lærere har en viss kompetanse om alle religioner, sier hun.

Leganger-Krogstad mener derfor at allmennlærerutdanningen må fortsette å legge vekt på RLE som et basisfag for alle studentene.

- Det flerreligiøse samfunnet krever at alle lærere har en basiskompetanse om religionsforståelse, slik at de kan ivareta integreringen i alle fag. De klareste eksemplene finner vi i kroppsøving, der det kan oppstå situasjoner omkring kjønnsblanding, dans, dusjeforhold og konkurranseelementet. Også i heimkunnskap og samfunnsfag må læreren ha religionsforståelse for å gi god undervisning, sier hun.

Aktuell prosjektrapport: Religion og estetikk. Bruk av kultgjenstander i klasserommet

Universitetslektor ved MF Ann Midttun har nylig publisert forskningsrapporten "Religion og estetikk. Bruk av kultgjenstander i klasserommet – med særlig vekt på buddhisme og islam."

Kultgjenstander er konkrete uttrykk for de ulike religionene, særlig med tanke på deres betydning for ritualene. De brukes i kulten, både i hjemmene og i gudshusene. De er viktige religiøse artefakter for medlemmer av trossamfunnene. Dersom en bruker Ninian Smart's teori om religionens 7 dimensjoner, kan en si at kultgjenstandene har nøkkelfunksjon i den praktiske og rituelle dimensjonen, samtidig som de hører til den materielle og estetiske dimensjonen. De blir symboler på en ritualisert religionsutøvelse. Samtidig blir kultgjenstandene brukt som pedagogiske virkemidler og læremidler i mange skoler. Kultgjenstandene er de samme, men rommene er forskjellig. Spørsmålet har vært om man kan bygge en bro ved hjelp av kultgjenstander fra det hellige rommet og til klasserommet, på en måte som ivaretar religionens egenart på den ene siden og fagets egenart på den andre siden.

Rapporten kan leses i sin helhet på www.krlnett.no/art (søk på Kultgjenstander).

FOTO: MARIANNE TORP

Uteksaminerte kandidater ved Det Teologiske Menighetsfakultet Høsten 2008

Bachelor i Kultur- og samfunnsfag, spesialisering Ungdom, Kultur og Tro: Camilla Yoo Juell, Johan Kristiansen, Gisle Sørhus. **Cand. theol.:** Martin Peder Dahl, Anne-Inger Lunner, Fridleif Lydersen, Simun Pauli Olsen, Pål Svendsen, Mari Louise Sulheim Søreide, Ingunn Aadland. **Master i kristendomskunnskap:** Kari Austigard, Marie Farstad, Marta Madland Hagesæther, Brage Midtsund, Gjermund Myrvang, Oddrun Nilssen, Jan Henrik Mikael Strømberg. **Master i kirkelig undervisning:** Turid Boganes, Cecilie Eidsøren Holdø. **Master i teologi:** Steffen Andrea Glathe, Turid Lindal, Matthew Phillip Monger, Ola Westad, Erlend Woldseth. **Master i diakoni:** Ingjerd Breiban Hedberg, Marie Kvalbein-Olsen, Eileen Christina Mathisen. **Erfaringsbasert master i KRL – Religion og etikk:** Liz-Heidi Lie Rosseland. **Praktisk teologisk eksamen:** Anne Marit Riste. **Ph.D.:** Kristin Moen Saxegaard, Eirin Hoel Hauge, Gard Granerød, Tormod Kleiven

ANDAKT ET BIBELORD VED REISENS START

Jeg har hørt at uttrykket "En salme ved reisen slutt" første gang ble brukt etter det grufulle forliset av luksusskipet Titanic en aprilnatt i 1912.

Verdens sikreste båt skrenset mot et isfjell, og ble gradvis fylt av vann. De som overlevde har i ettertid fortalt hvordan livet om bord enda en stund fortsatte i sus og dus. Så lenge som mulig levde en på en livsløgn om at alt ville gå bra,- og i restauranten fortsatte orkesteret å spille. For denne båten kunne jo ikke synke! De som reddet seg i livbåter kan fortelle at de siste toner de hørte fra orkesteret var den gamle salmen: "Nærmere deg min Gud,- nærmere deg!" For hundrevis av mennesker denne aprilnatten ble dette en salme ved reisen slutt.

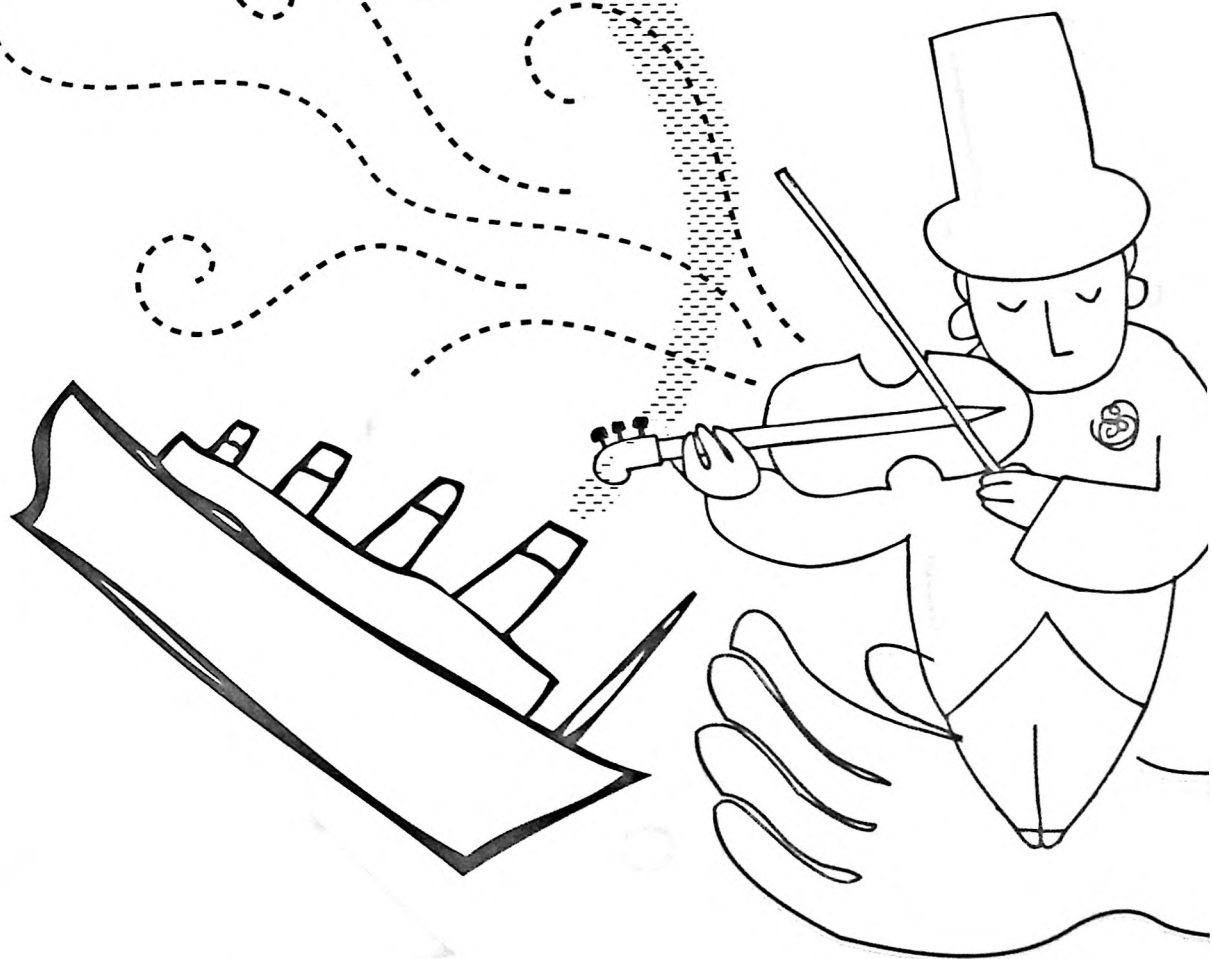
Uttrykket "Et bibelord ved reisen start" har jeg hentet fra en septemberdag femtifem år senere. Året var 1967, og jeg sto klar til å legge ut på en ukjent reise som nyinnskrevet student ved MF. Jeg hadde gjort et valg, og visste at jeg hadde 6 års teologistudier og resten av livet som prest foran meg. Jeg var blitt høytidelig innkalt til innskrivningssamtale hos dekanus, professor dr. theol. Leiv Aalen. Til tross for at jeg med mine 19 år følte meg rimelig underlegen i møte med den ruvende dogmatiker, husker jeg samtalen med ham som varm og god. Aller best husker jeg da han avsluttet med ordene: "Nå vil jeg gjerne gi deg et bibelord ved reisen start." Ordet han leste var fra Johannes 17,3: "Og dette er det evige liv at de kjenner deg, den eneste sanne Gud, og ham du har utsendt Jesus Kristus." Så ba han en bønn for meg om at jeg aldri måtte miste av syne dette perspektiv på det evige liv.

Professorens bønn ble oppfylt. Dette bibelord ved reisen start har fulgt meg gjennom livet,- og underveis har det gitt meg stadig nye impulser både for trosliv og forkynnelse. Fremfor alt har det gitt meg et fornyet perspektiv på at det evige liv ikke er noe som først begynner på den andre siden av dødens terskel,- men på denne! For det er jo ikke døden som er porten til det evige liv,- det er Jesus! Har jeg lært å kjenne ham her i livet skal jeg også kjenne ham på den andre siden. På en grunnleggende måte er dette kjennskap knyttet til dåpens bad. Derfor går det en linje fra den hvite dåpskjolen, gjennom den hvite likskjorten og frem til den store hvite flokk i Guds evige rike. Det er det samme perspektiv som også Svein Ellingsen trekker opp for oss i sin vakre dåpssalme: "Og ved tidens grense lever fortsatt dine løftes-ord ved døpefonten, dåpens lys forblir når livet slukner!" (NoS 618, v.5) Ikke minst i mine gravferdstaler har dette bibelord hjulpet meg til å løfte frem budskapet om at det evige liv handler om å kjenne Jesus her i livet,- og å være kjent av ham!

TEKST: DAVID GJERP, DOMPROST I TØNSBERG
OG MEDLEM AV MFS FORSTANDERSKAP
ILLUSTRASJON: ANNE REE

Nærmere deg

Jeg var heldig som fikk med meg dette bibelord fra MF ved reisesens start. Både i liv og i tjeneste har det vært som en kompassnål. Det har gitt retning, trygghet og håp. Det er mulig å leve lenge på en livsløgn om at alt vil gå bra. I restauranten kan orkesteret fortsette å spille også etter at vannet har begynt å stige. Men bibelordet jeg fikk ved reisesens start har lært meg hva det hele handler om: "Og dette er det evige liv at de kjenner deg, den eneste sanne Gud, og ham du har utsendt Jesus Kristus." For meg handler det om å kjenne Gud og å være kjent av Jesus her og nå! Derfor vet jeg også at jeg en dag vil gjenkjenne salmen ved reisesens slutt: *"Nærmere deg min Gud,- nærmere deg!"*

FORSKNING AKTUELT

Etablerer forskerskole

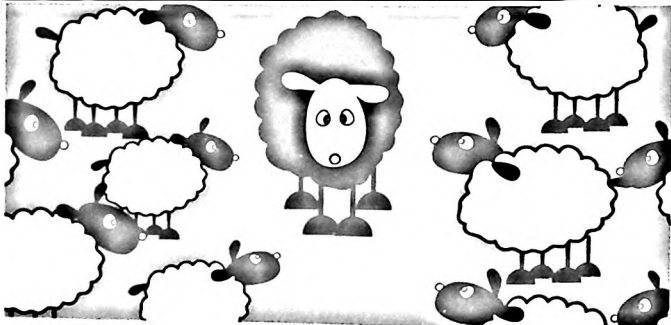

MF etablerer nå en ny nettverksforskingskole sammen med Universitetet i Agder, Misjonshøgskolen, Høgskolen i Østfold og Institutt for samfunnsforskning (ISF). Forskerskolen skal ha fokus på religion, samfunn og verdier, og den vil belyse samspillet mellom de ulike komponentene i temafeltet. - Forskerskolen gir mulighet til å styrke institusjonenes tilbud til sine PhD-studenter, sier professor Jan-Olav Henriksen som er ansvarlig for forskerskolen ved MF. Les mer på mf.no under Nyheter.

Begjær og teologi

Det teologiske Menighetsfakultet og Universitetet i Agder inviterer til internasjonalt teologisk seminar om Begjær og teologi i Oslo 26.-27. mars 2009. Alle mennesker lever med begjær, og begjær er en vesentlig del av menneskelivet. Begjær er det som forbinder oss med det gode, det motiverer og orienterer oss, og knytter oss til virkeligheten og engasjerer oss i den. Men begjær kompliserer og problematiserer livet, også. Hvordan kan begjær ha en konstruktiv betydning i teologi, forskning og spiritualitet?

Fagdag om relasjonsbasert ungdomsarbeid

MF inviterer til fagdag den 13. mars kl. 10-15 om relasjonsbasert ungdomsarbeid. Andrew Root vil være hovedbidragsyter. Han underviser for tiden på Luther Seminary i St. Paul, Minnesota. Root har nylig gitt ut boken: *Revisiting relational Youth Ministry, from a strategy of influence to a theology of incarnation.* (Youth Specialities/Zondervan 2007). I. amanuensis Jan Schumacher vil foredra over temaet "Vennskap som sakrament". Se mf.no for mer informasjon og påmelding.

Faglig påfyll til RLE-lærere

Den 5.-6. januar ble det tradisjonsrike etterutdanningskurset for lærere avholdt på MF. 165 deltakere, også langveisfarende, var godt fornøyd med det faglige innholdet. Kurset satte fokus på religion i globalt perspektiv. Tormod Engelsviken, Sturla Stålsett og Knud Jørgensen var blant foreleserne. Det var også stor interesse for Ole O. Moens forelesninger om religion og politikk i det amerikanske samfunnet. Avslutningsvis fikk de deltakende møte muslim og skribent Mohammad Usman Rana som satte fokus på religionens rolle i Norge, der også ateisten Lars Gule og den kristne teologen Jan-Olav Henriksen belyste temaet sekularisering, og kristendommens og islams betydning i et moderne samfunn.

Disputaser ved Menighetsfakultetet

Cand. philol. Eirin Hoel Hauge disputerte den 9. desember 2008 med avhandlingen "Turn Away from Evil and Do Good! Reading 1 Peter in Light of Psalm 34.". Cand.theol. Gard Granerød disputerte den 11. desember 2008 med avhandlingen "Abraham, Melchizedek and Chedorlaomer: An Attempt to Read Genesis 14 as the Work of Scribal Activity in Second Temple Times". Cand.san. Tormod Kleiven (bildet) disputerte den 12. desember 2008 med avhandlingen "Intimitetsgrenser og tillitsmakt. Kirkesamfunns bruk av retningslinjer i møte med seksuelle krenkninger sett i lys av et diakonifaglig perspektiv." Kleiven fra Høgskolen Diakonova er den første cand.san. som avlegger PhD-graden ved MF.

Drøfting av Dietrich Bonhoeffers etikk

"Virkelighet og hemmelighet i Dietrich Bonhoeffers etikk" var tema da lektor Ulrik Nissen, fra Århus universitet, foreleste på MF i november. Hva kan kirkene i dag lære av Bonhoeffer med tanke på sitt sosialetiske ansvar i samfunnet og sin egenart som trosfellesskap i etterfølgelse av Kristus? MF-professor Lars Østnor var initiativtaker til seminaret.

Hva vil det si å være evangelisk-luthersk kirke i dag?

Dette var tema på en teologisk konsultasjon arrangert av Teologisk nemnd under Mellomkirkelig råd, med deltakelse fra sekretariatet i Kirkerådet og mellomkirkelig Råd. Rektor Vidar L. Haanes, professor Harald Hegstad, lagtingspresident Inge Lønning og generalsekretær i Kirkens Bymisjon Sturla Stålsett, deltok.

Seminar i nordisk-tysk nettverk

I desember ble det avholdt et felles seminar for et nordisk-tysk nettverk av institusjoner med PhD utdanning i Det gamle testamente. Siste del av seminaret ble holdt på MF. Disse konferansene startet i 2004 og blir holdt forskjellige steder. Professor Hermann Spieckermann fra Göttingen var blant foredragsholderne sammen med MFs professor Corinna Körting.

Forskeren Magne Sæbø 80 år

Professor Magne Sæbø fylte 80 år den 23. januar. Sæbø forsker fremdeles aktivt, og er redaktør for det internasjonale slerbindsverket *Hebrew Bible/ Old testament: The History of its Interpretation* (V&R, Göttingen).

MITT FUNN

«KRL-FAGET I NORSK SKOLE IDEAL OG VIRKELIGHET»

Våren 2008 leverte jeg en masteravhandling om KRL-faget i norsk skole. Grunnlaget for avhandlingen var en omfattende spørreundersøkelse som jeg gjennomførte blant lærere som underviser i KRL i grunnskolen. Lærerne jobbet i ulike deler av landet og var et representativt utvalg av informanter.

Det kom fram i undersøkelsen at lærerne er begeistret for et felles KRL-fag. Det er ikke noe ønske at elevene skal deles etter religiøs tilhørighet. Lærerne mener KRL-faget fremmer toleranse blant elever med ulike religiøse bakgrunn. De fleste KRL-lærerne i undersøkelsen mener at religion har en plass i det moderne samfunn, men mange er religionskritiske og har et personlig negativt eller uavklart forhold til egen religionsitet. Ut fra svarene kan man si at norske KRL-lærere er en ensartet gruppe til tross for ulike religiøse bakgrunn. Det er få signifikante for-

skjeller og de har lik forståelse og oppfatning av sin rolle i klasserommet. Lærerne oppfyller læreplanens krav om å ha en objektiv og nøytral KRL-undervisning. De er så opptatt av å være nøytrale at de i for liten grad lar elevene møte religion som levende kilde til tro, moral og livstolkning (LK06, 71).

I følge LK06 er KRL et kunnskaps- og dannelsesfag. Det skal undervises om, fra og i religion. I min undersøkelse svarer alle lærerne at de underviser om religion. Undervisningen gir kunnskap om og kjennskap til ulike religioner og livssyn. Arbeidsmåtene som blir brukt i stor grad er kognitive, som forklaring av religiøse temaer, diskusjon av religiøse og sosiale spørsmål, bruke tekster fra lærebøker. I følge læreplanen skal KRL-undervisningen stimulere til allsidig dannelses-, personlig utvikling og bevissthet om egen identitet. Mer ekspressive arbeidsmåter som tolking av religiøs kunst, forming, dramatisering, sang og musikk, samtaler og besøk, blir sjelden brukt av KRL-lærerne til tross for at læreplanen sier at de skal brukes. Jeg konkluderer i min avhandling med at lærerne ikke er profesjonelle på dette området. Det er for dårlig sammenheng

mellom den formelle og den gjennomførte læreplan. KRL-faget er i praksis et teoretisk kunnskapsfag, ikke et dannelsesfag som LK06 sier det skal være.

Jeg ønsket å finne ut hvorfor det har blitt slik. Lærerne svarer at "støyen" rundt faget har gjort dem usikre. De er redd for at undervisningen ikke skal være nøytral nok og velger å holde seg til undervisning om religion. Fritaksreglene i forhold til KRL-faget medvirker til at faget blir mer teoretisk. Lærerne legger opp undervisningen slik at det blir minst mulig behov for fritak. Mange svarer at de føler seg usikre fordi de har for liten kompetanse i faget og derfor holder seg til fagstoffet i læreboka. Andre svarer at stoffmengden er for stor, spesielt på ungdomstrinnet. Lærerne bruker kognitive metoder for å rekke gjennom alt fagstoffet. Kreative arbeidsmåter er mer tidkrevende og blir derfor sjelden brukt.

Jeg synes mine funn om at KRL-faget har blitt et teoretisk kunnskapsfag er trist og alvorlig. Barn og ungdom mister opplevelser og erfaringer i forhold til tro og religion som gjør det vanskelig å utvikle en identitet i forhold til dette. Jeg håper utdanningsinstitusjonene tar dette på alvor og utdanner nye, gode KRL-lærere, samtidig som det er meget viktig med tilbud om videreutdanning. Det burde også være større kompetansekrav til lærere som skal undervise i faget som nå heter RLE.

TEKST: MAY BRITT ESSE BERGE,
LEKTOR/RÅDGIVER FLÅTESTAD SKOLE
FOTO: ILLUSTRASJONSFOTO, SXC.HU

KRONIKK HVORFOR SKAL VI HA RELIGIONSUNDERVISNING I OFFENTLIGSKOLE?

Den norske offentlige skole har de siste tiårene skiftet fra å drive kristendomsundervisning til religionsundervisning. Det har vært en helt naturlig utvikling av at religionsfaget ble skolens eget og ikke lenger var en del av kirkens opplæring.

TEKST: GEIR AFDAL,
PROFESSOR I RELIGIONS-
PEDAGOGIKK VED MF
FOTO:

Som alle fag i skolen har religionsfaget måtte begrunnes i sin verdi for samfunnet og elevene. Det er selvfølgelig ikke grunn god nok for skolen at kirken trenger kristendomsundervisning. Det skolen trenger er et bredere religions- og livssynsfag, som står i forhold til religion som sammensatt samtidfenomen. Så langt dreier det seg om hva faget skal inneholde og være. En annen, mer grunnleggende debatt er om faget i det hele tatt bør ha noen plass i den offentlige skole. Dette er en noe uvant problemstilling i norsk skoledebatt. Grunnen er historisk sett at kristendoms-/religionsfaget var et av fundamentene for norsk offentlig skole og har blitt sett på som en selvsagt del av skolens innhold. Det er imidlertid tre faktorer som gjør at religionsfaget er mer presset enn noen gang i norsk offentlig utdanning, og som gjør legitimeringsdebatten mer aktuell enn noensinne. Presset oppleves i skrivende stund sterkest i lærerutdanningen, der det etter all sannsynlighet forsvinner som obligatorisk enhet.

De tre faktorene er livssynsmessig mangfold, den rettslige prøvingen av og debatten om KRL-faget, samt rådende utdanningsideologi. Livssynsmessig og religiøst mangfold er ikke noe nytt fenomen. Men det er radikalisert de siste tiårene på en slik måte at oftere omtales som et ubetinget vilkår for vår måte å tenke mennesker og samfunn på. Dette har skapt nye og grunnleggende utfordringer for religionsfaget og religionsundervisningen. Pluralismen går nemlig helt inn i oppfattelsen av hvordan forskjellene skal forstås. Dermed blir alle forsøk på å samle ulikeheten i en eller an-

nen helhetlig og enhetlig ramme kontroversielle. Religion er i tillegg et fenomen det er knyttet mye følelser, erfaringer og engasjement til. Alt dette legger et stort press på religion som skolefag, og det blir større dersom man tillegger det ambisjoner om å være middel for å forstå og bearbeide pluralisme og forskjeller.

Debatten om KRL-fagets rettslige prøving har også vært omfattende, med mye engasjement og ulike interesser. Fokus har vært på religionsfagets og -undervisningens grenser, mer enn dens innhold og egenart. Det har dreid seg mer om juss enn pedagogikk. Forskning tyder på at norske religionslærere er usikrere på hva de kan gjøre i religionsundervisningen enn europeiske kolleger – sannsynligvis fordi hele faget føles usikkert. Det de kunne gjøre tidligere, kan de ikke gjøre nå. Det gjør at religionsfaget blir sett på som problematisk.

Men en vel så viktig faktor er dagens rådende utdanningspolitikk. Slagordmessig har denne gått under fanen "kunnskapsløftet" og satsing på "basis- og grunnleggende ferdigheter". Det er vel få som har noe mot mer kunnskap og grunnleggende ferdigheter. Problemet er at det i dette ligger et helt spesielt og ganske snevert syn på hva kunnskap og ferdigheter er. Det er altså én type kunnskap som skal løftes, men det betyr at annen kunnskap blir liggende. Forenklet kan man si at "påstands"-kunnskap, kunnskap som pakke, samt formale ferdigheter blir priori-

tert fremfor kunnskap som klokskap og kunnskap som økt forståelse i vid forstand. Å kunne lese er et viktigere spørsmål enn hva man leser. Nasjonal kunnskap og utdanningsplaner blir i praksis underordnet et internasjonalt restregime av "global" og kvantifiserbar kunnskap. I et slikt snevert kunnskapsbegrep blir moral, etikk, kultur og religion i beste fall henviset til dets ytterkant. Dette skaper et trykk mot religionsfaget. Det hører ikke med til skolens kjernevirksomhet, det har legitimitet så lenge det bidrar til utvikling av elevenes "grunnleggende ferdigheter".

Det ironiske i denne utdanningsreformen er at man i den nasjonale læreplanen har beholdt Læreplanverket fra 1997 (L97) sin generelle del, hvor kunnskap, kultur og verdier forstås på en ganske annen måte.

Til tross for disse siste kritiske bemerkningene er mitt poeng her ikke vurdering av de ulike faktorene, men å forsøke å identifisere og kort beskrive dem. Denne skissen er selvfølgelig ikke komplett. Jeg har med hensikt malt frem det presset religionsfaget i Norge står under fordi det etter min oppfatning har vokst frem ganske raskt de siste årene og ikke alltid blir erkjent i offentlig debatt. Dette presset utgjør også horisonten for legitimeringsdebatten. I en annen sammenheng har jeg tidligere analysert ulike argumenter for et eget religionsfag i norsk offentlig skole, og samlet dem i tre typer, som fremgår av tabellen under:

Den første argumentstypen går i retning av at mennesket som sådant er et meningsøkende og eksistensielt orienterende vesen og at dette bør skolen la seg utfordre av. Altså er det gode argumenter for et eget fag som drøfter eksistensielle spørsmål og de ulike svar som finnes på disse i religiøse og filosofiske tradisjoner. Det betyr at skolen også må arbeide med elevenes identitet, ikke i den forstand at denne skal "utdannes", men at skolen skal tilby vilkår for at den kan utvikles og "dannes".

Den andre argumentstypen er ikke primært opptatt av individuell identitet, men av den kollektive. Dette var på mange måter hovedbe-

grunnelsen til religionsfaget i L97. I en situasjon hvor nasjonalstaten trues av ytre globalisering og indre fragmentering, kan religionsfaget bidra til nasjonal identitet ved å hente frem felles normer, symboler, verdier og forståelsesformer på tvers av religiøse, livssynsmessige og kulturelle forskjeller mellom grupper og individer.

Den tredje argumentstypen tar utgangspunkt i Norge som flerkulturelt samfunn og at religion er en viktig kulturell og samfunnsmessig faktor. For å forstå og forholde seg konstruktivt til kulturelt mangfold er det dermed avgjørende å tematisere religion og religiøse forskjeller. På den ene side bør elever lære om ulike religioner, på den andre side bør de lære å respektere forskjeller, det ukjente og det som er annerledes.

Dette er alle argumenter for et religionsfag. Skal man ta diskusjonen seriøst, må også argumenter mot at religion skal være et eget fag i norsk offentlig skole drøftes. Det er det ikke rom for her. Men det kan nevnes at religionene selv kan argumentere mot at religion undervises i skolen fordi religion blir avkortet i en skolekontekst på en måte som kan skape et lite adekvat bilde av hva religion er "i praksis".

Det er interessant å merke at de tre ulike argumentasjonstypene vil ende i litt ulike typer fag. Men det er også interessant å drøfte hvilken argumentasjonsmåte som når frem i dagens skolepolitiske situasjon. Jeg vil hevde at det er lettest å nå frem med type flerkulturell beredskap-argumenter. Men det gjør ikke argumenter av de to andre typene mindre faglig interessante.

Uansett, jeg tror det er avgjørende at vi får en debatt som viser den verdi religion har som selvstendig kultur- og samfunnsfag i norsk offentlig skole. Men for at den ikke skal bli en polemisk skyttergravsøvelse, er det avgjørende at den er grunnleggende, åpen og kritisk til både egne posisjoner og de til enhver tid rådende utdanningspolitiske sannheter. Gjennom en slik prosess kan religionsfaget få et solid fundament og et relevant innhold.

Videreutdanning: Ønsker du å ta et RLE-relatert fag?

Fordypningsstudiene i Kristendom/ RLE gir en grundig innføring i sentrale religionsfaglige og teologiske tema. Temaene blir belyst tverrfaglig og satt inn i en aktuell sammenheng. Følgende emner (10 studiepoeng) tilbys ved MF:

- Religion, antropologi og forståelse
- Jesus Kristus i kristen gudstro
- Luthersk bekjennelse, kirkens enhet og sendelse
- Teologi og litteratur
- Religion og etikk i møte med pluralisme og sekularisering
- Islam
- Østlig religiøsitet
- Kristendom og billedkunst
- Kirkehus og kirkerom
- Estetikken i religionene
- Teologi og populærkultur
- Religionsvitenskap
- Etikk og filosofi
- Bibelen og kristen livstolkning
- Kristendommens historie

KONTAKT

studieresespsjon@mf.no for spørsmål.

Vi tilbyr også bredere videreutdannings-tilbud for lærere:

- KRL/RLE 1 - Oslo (30 studiepoeng)
- KRL/RLE 2 - Oslo (30 studiepoeng)
- KRL/RLE 228 - Estetikken i religionene (10 studiepoeng)

KONTAKT

ann.midttun@mf.no for spørsmål.

ARGUMENT

NIVA

TID

FORMÅL

1	Individuell meningsdanning	Individ	Nåtid	Identitet
2	Kollektiv identitet	Nasjon	Fortid	Enheter
3	Flerkulturell beredskap	Gruppe	Fremtid	Toleranse

Du har syndet for meg!

Det var de første ordene jeg hørte da jeg for tre og et halvt år siden fortalte vennegjengen at jeg skulle begynne på MF.

Jeg skulle ikke bli prest, bare ta KRL- grunnfag, muligens ta en grad i teologi før jeg ville videre til politiskolen. Pappa er politi, jeg skulle bli som pappa. Sjef til og med.

I følge en venninne hadde jeg syndet for mye til å ta KRL- grunnfag. Jeg tenker med meg selv at; er det virkelig mulig? Da må man vel være en ganske dårlig person, og jeg tror egentlig ikke jeg er verre enn de fleste andre her på MF.

Vi har så lett for å sette merkelapper på menneskene rundt oss. Folk vi ikke kjenner, og kanskje bare observerer, men også folk vi har rundt oss daglig og er glad i. Vi er parat til å sette fingeren på den ene dårlige siden og bryte ned, i stedet for å gi oppmuntring, ros og støtte.

TEKST: IDA KROGSTAD,
NY STUDENTRÅDSLEDER

Det skal ikke være noen terskel for å begynne på MF. Man behøver ikke levere noen vandsattest eller syndserklæring for å ville ta grunnfag eller lære mer om Gud. Hadde vi operert med en null toleranse policy på synd her på MF ville det vært mange ledige stoler i kantina.

Nå, snart fire år senere er jeg, jenta som egentlig ikke var "god nok" for MF blitt studentrådsleder og er godt i gang med en mastergrad i teologi. Og jeg kan nok si med sikkerhet at jeg ikke gir meg før alban'n henger pent i skapet og jeg er trygt plassert på en preste-gård et sted på sørlandet.

Alle er velkomne på MF, både gamle og nye studenter. Godt nyttår og godt semester.

Pre-eksamenstider.

En klagesalme.

Blogg: Maia Bakkevold (mf.no)
27. november 2008 15:13

Det er pre-eksamenstider, og jeg sitter og leser GT-pensum. Akkurat nå, for noen minutter siden, begynte jeg på en del som heter "The experience of God expressed in the Psalms - The lament". Og jeg ble inspirert til å skrive min egen lille klagesalme. Den lærer best, den som praktiserer... For den som ikke er helt kjent med klagesalmens fem standard-deler, er de markert. En salme. En klage. Av en student etter at pensum syntes å være uoverkommelig for henne.

Herre over alle ord og alle bøker!

/ Vokativ; adressering /

Du lar meg sitte

/ Detaljert klage /

*med rastløse ben og vonde armer
og notere*

ned stikkord fra teologiske

utgreiinger av tekster som

er skrevet om menneskers

erfaringer av at du griper inn

i deres liv.

Hvor lenge må mine

hender krampaktig holde rundt

denne blyanten?

Hvor lenge må jeg notere uten

å erfare ny kunnskap?

Herre, gi mitt hode klarhet,

/ Bønn om utfrielse /

gi min arm styrke

og avslappede muskler,

armer uten spenninger.

For du gjør den slitne konsentrert

/ Erklæring om tillit /

og den kunnskapsløse student

gir du ny motivasjon.

Lovet være du, Herre, som

/ Lovprising av Gud /

er større enn mine

mangelfulle notater.

Du utfrir fra eksamen

ved studietidens slutt.

FRA MF TIL PRESTETJENESTE

En epoke er over. Sju år på MF er kvittert i vitemål og cand.theol-grad. En ny epoke har begynt – livet som prest.

TEKST: ANNE-INGER LUNNER,
CAND.THEOL OG VIKARPREST
I SOLØR PROSTI
FOTO: KRISTIN WALSTAD

På praktikum i høst var livets overganger tema i de ulike fagene, og i sjelesorg lærte vi at enhver form for overgang har spor av krisen. Og det er en form for krise jeg føler i skrivende stund. Som en fugl har forlatt sitt trygge rede, har jeg forlatt MF til fordel for fulltids prestetjeneste. Det kjennes godt og befriende, samtidig skremmende, utfordrende og ikke minst vemodig. For når en har betraktet MF som sitt hjem i flere år og lagt ned mye tid i engasjement og relasjoner, melder uroen seg for hvordan det blir å leve utenfor redets trygge vegger. Hvordan blir hverdagen uten fellesskapet, undervisningen og de daglige dosene kantineologi over en kopp kaffe og Vestlandslefse?

Vemodet og savnet av MF står imidlertid ikke i veien for gleden over å være ferdig utdannet. Det er cand.theol-grad og prestetjeneste som har vært målet i mange år. Tanken på målet der framme har vært ankerfestet mitt i en krevende studiehverdag hvor utfordringene har vært mange. Parallelt med tilegnelse av kunnskap og evne til refleksjon, har jeg som mange

andre medstudenter også blitt utfordret på det personlige plan: hvem er jeg?, hva kan jeg? Og sist, men ikke minst: har jeg det som skal til for å bli en god prest? På de syv årene jeg har vært student, opplever jeg at MF har blitt mye mer vidt synlig i hva som kreves av en medarbeider i kirke, skole og samfunn. Å være flink i fag er viktig, men like viktig er evnen til å formidle, vise omsorg og være glad i Gud og mennesker.

I løpet av studietida har jeg vært så heldig å få vikariere som prest i ulike deler av landet vårt. Praktiserfaringene har gitt meg enormt mye: gode knagger i møte med de teoretiske fagene, økt trygghet og stor kjærlighet for prestetjenesten. Det siste er kanskje det viktigste?

Jeg er svært takknemlig for det jeg har fått på MF og vil alltid ha med meg arven fra MF i bagasjen. Og det er godt å vite at MF ønsker å holde kontakt med de uteksaminerte og at huset alltid er åpent for besøk og videre utdanning. MF vil alltid være et hjem for meg.

FORSKNING.NO

BRED FORSKNINGS- FORMIDLING PÅ NETT

Forskning.no er en populær ressurs for skoleelever. Nettstedet består av nyheter, bakgrunnsstoff og fakta om de fleste temaer som berøres av forskning.

Følgende artikler er publisert i samarbeid med MF høsten 2008:

23.12.08 TEATERSTYKKET JUL I BLÅFJELL
www.forskning.no/artikler/2008/desember/205581

11.12.08 TRENGER EN GOD LÆRER Å
VITE NOE OM RELIGION OG LIVSSYN?
www.forskning.no/artikler/2008/desember/203080

24.11.2008 TILDEKKES AV TILGIVELSE
www.forskning.no/artikler/2008/november/201415
Overgripere har brukt tilgivelse som instrument til å dekke over seksuelle overgrep. I dag er norske kirkesamfunn langt mer bevisste. Men den krenkedes posisjon må styrkes, mener forsker.

17.11.2008 RETTEN TIL Å TILSTÅ
www.forskning.no/artikler/2008/november/199809
Stikker forsvarsadvokater kjepper i hjulene for klientens eksistensielle behov for oppgjør? Fengselsprest spør forsvarerne om de er i stand til å fange opp klientens behov for å tilstå.

11.11.2008 KVA DRIV EIGENTLEG DEI KRISTNE MED?
www.forskning.no/artikler/2008/november/200370
Menneska i forbrukarsamfunnet leitar etter det ekte, det autentiske. Forsker Bård E. Norheim tvilar på om kyrkja gjer et fornuftig svar.

05.11.2008 IKKE BARE IDYLL I ARKEN
www.forskning.no/artikler/2008/november/199793
Fortellingen om Noas ark handler egentlig om Gud som angret på at han skapte menneskene. Fortjener den da en sentral plass i små barns religiøse univers? spør forsker.

24.09.2008 MF 100 ÅR: FRA LUTHERSK TIL ET ØKUMENISK FAKULTET
www.forskning.no/artikler/2008/september/195866
Den nye presteskolen var etter deres syn uvitenskapelig, fylt av pietistisk dømmesyke og mørkemannsvesen. Et kaldt gufs fra fortiden, en mørk sky på modernitetens lyse og høye himmel, skriver professor i kirkehistorie Bernt Oftestad i denne kronikken.

22.06.2008 MANGFOLDIG SPRÅK OM GUD
www.forskning.no/artikler/2008/juni/186259
Vi må ikke innskrenke Gud ved å bare omtale Gud som en far og mann, mener norsk teolog. I Det gamle testamentet omtales Gud på mange måter, både i kvinnelig og mannlig språk.

Mer om forskning.no

Forskning.no utnytter de mulighetene nettet gir for interaktive multi-medieopplevelser. forskning.no skal nå de fleste lag av befolkningen, men fokuserer på målgruppen "unge voksne", fra 15 år og oppover.

Forskning.no driver allmennrettet forskningsformidling gjennom god forskningsjournalistikk. forskning.no blir drevet etter Redaktørplakaten og andre journalistiske prinsipper.

VITAL BASE® Benkeputer

Putene har en sterk aldrings- og varmebestandig friksjonsduk på undersiden som sørger for at den ligger i ro på benken. Alle putene har glidelås for enkelt vedlikehold og rengjøring av trekk. Mer enn 400 fargenyanser i flammehemmende tekstiler av ull og ullblandinger.

Be om prøver og pristilbud!

Your Challenge - Our Science

Myravegen 9, N-6060 Hareid
Tel +47 70 09 59 50 | firmapost@vitalbase.no
www.vitalbase.no

Individuell tilpassning og ergonomisk utforming
Sateputer/ryggputer
Kneleputer, formtilpassning
Næsten alt er mulig

ER DET LOV Å ARRANGERE SKOLEGUDSTJENESTER?

Det er ingen ting i ny formålsparagraf som er til hinder for å fortsette med skolegudstjenester. Men skolen må vise respekt for den enkeltes overbevisning, skriver stortingsrepresentanten.

Etter at vi fikk ny regjering i 2005 har det dukket opp en "ny tradisjon", skriver Stortingsrepresentant Dagrun Eriksen (KrF) i avisen Vårt Land like før jul. Det stilles spørsmålsteget ved om julen kan markeres med en skolegudstjeneste for elevene. Innlegget hennes var kort og oppklarende, og kan ha nytteverdi for videre praksis i skolen. Innlegget er derfor gjengitt med tillatelse her, noe forkortet:

- Jeg har de tre siste årene fått henvendelser fra foreldre som fortviler fordi skolene har nektet at det synges julesanger med kristent innhold som, Deilig er jorden, Et barn er født i Bethlehem og Glade jul. Enkelte skoler tør ikke lenger delta i de tradisjonsrike julegudstjenestene. I fjor var det en skole som valgte å skifte navn på sin avslutning fra juleball til skoleball. Andre har sterke debatter om det er greit å delta på julespill. Det siste vi har hørt er at det hevdes det ikke kan arrangeres skolegudstjenester på grunn av den nye formålsparagrafen.

Som en av deltakerne i forhandlingene kan jeg med en gang slå fast at det er ingenting i den nye formålsparagrafen som gjør at det er forbudt å arrangere skolegudstjenester. Tvert om. Den endringen stortinget gjorde, gir en god forankring til å fortsette med denne tradisjonen. Selv kunnskapsministeren sier i et intervju med avisen Vårt Land: "Det er ingen ting i ny formålsparagraf som er til hinder for å fortsette med skolegudstjenester." Klarere kan det ikke sies.

Det er også viktig at alle foreldre kjenner trygghet overfor skolen. Derfor var det også viktig å få inn i formålet at skolen skal ha respekt for den enkeltes overbevisning. Derfor er fritaksbestemmelsen i opplæringsloven klar. Ingen skal tvinges til å gå på gudstjeneste, og det skal lages gode alternativ for de som ikke vil delta. Enkelte bruker bevisst eller ubevisst endringen av formålsparagrafen som argument for det motsatte. Det er det altså ikke grunnlag for. Skolen kan være trygg på at tradisjonene ikke må brytes.

TEKST: KRISTIN WALSTAD (RED.) / DAGRUN ERIKSEN, STORTINGSREPRESENTANT (KRF)
FOTO: CF-WESENBERG

Vil du ha en bank som kjenner deg?

Stein Bentsen
kunderådgiver
Tlf. 38 17 37 76

Mange kjenner oss som banken for kristne organisasjoner i Norge. Det du kanskje ikke vet, er at vi også kan være din bank. Vi har lang erfaring med oppfølging av personkunder over hele landet.

Ta kontakt på telefon 38 17 35 00 eller www.sparebankenpluss.no for mer informasjon. Det er alltid hyggelig å prate med kjentfolk.

NYE STUDIETILBUD 2009

Det teologiske Menighetsfakultet kjennetegnes ved et spennende mangfold, både menneskelig, faglig og kirkelig. Vi tilbyr en rekke studieprogram på bachelor- og masternivå som gir kompetanse for arbeid i skole og samfunn, samt egne doktorgradsprogram for deg som vil forske videre.

Hos oss kan du utdanne deg til ungdomsarbeider, prest, kateket eller diakon i Den norske kirke, og studere med sikte på en tjeneste i andre kirker og trossamfunn. Vi ønsker å være i fremste rekke som akademisk institusjon - i forskning, undervisningskvalitet og studiemiljø.

Det teologiske Menighetsfakultet utvider studietilbudet med samfunnsfag, og tilbyr nå tre nye studier:

ARSSTUDIUM I SAMFUNNSFAG

Med kunnskap om religion og kultur kan vi forstå hvordan et samfunn fungerer og hvilke verdier det bygger på.

MASTER IN RELIGION, SOCIETY AND GLOBAL ISSUES

This Master's programme aims at providing insights into and knowledge of various relationships between religion and society in an increasingly global and multicultural world.

BACHELOR I KULTUR OG SAMFUNNSFAG.

STUDIERETNING: PEDAGOGISK I SKOLE OG KIRKE

Med fordypning i kristendommen og andre religioner får du kunnskap om hvordan vi kan forstå samfunnet. Hva er dannelse og oppdragelse? Og hva vil det si å vokse opp i et tverrkulturelt Norge?

Les mer på mf.no

Studiekatalog 2009

Ønsker du å bestille en studiekatalog (bildet), send en epost til info@mf.no og oppgi ønsket antall, kontaktperson og adresse.

Besøk

Ønsker din skole, menighet eller annen virksomhet besøk av MF? Ta kontakt med oss på info@mf.no. Vi tilbyr aktuelle foredrag og presenterer våre studietilbud

Kontaktperson: Kristin Walstad.

DET TEOLOGISKE MENIGHETSAKADEMIET UTLYSER:

Menighetsutvikling i folkekirken – 20 studiepoeng

Kurset ønsker å gi en innføring i premisser og metoder for menighetsutvikling i en norsk folkekirkelig kontekst, samt dyktiggjøre kursdeltakerne til å legge til rette for menighetsutviklende prosesser. Kurset vil trekke veksler på erfaringer og materiale fra norske lokalmenigheter så vel som fra utenlandske kirker. Kurset går over tre semestre (oppstart høst 09). En av samlingene er lagt til Stellenbosch, Sor-Afrika. Faglig ansvarlig er professor Harald Hegstad.

ØKONOMI: Kurset koster kr. 21.200,- per person.

SØKNADSRIST: 15 MARS

Mer informasjon: Kontakt rådgiver Hallvard Olavson Mosdøl (mob 91706751), e-post: hallvard.o.mosdøl@mf.no. Se også www.mf.no

Se også www.mf.no for nærmere informasjon om følgende kurs:

Pastoralklinisk utdanning (20 stp)

Sjelesorg krysser grenser (20 stp)

DET TEOLOGISKE MENIGHETSAKADEMIET UTLYSER
I SAMARBEID MED NORGES MUSIKKHØYSKOLE:

Gudstjenestereform i praksis – 20 studiepoeng

Den kommende gudstjenestereformen skal ledsages av kurs på menighetsplan. For å gjennomføre disse er det planlagt å etablere tverrfaglige ressursgrupper bestående av en prest og en kirkemusiker i hvert prosti. Kurset vil utdanne framtidige ressursteam, og har plass til 80 deltakere. Kurset er anbefalt av Kirkerådet. Faglige ansvarlige for kurset er universitetslektor Geir Hansen (MF) og professor Harald Herresthal (NMH)

Kurset går over fire semestre, og består av to emner:

Delemne A (H09/V10) skal gi prester og kirkemusikere faglig bakgrunn for en kritisk/konstruktiv vurdering av den aktuelle gudstjenestereformen.

Delemne B (H10/V11) er et metodekurs som skal hjelpe de tverrfaglige ressursgruppene til å utvikle en god og prostibasert implementeringspedagogikk, med basis i god kjennskap til innholdet i høringsdokumentene.

ØKONOMI: Kurset koster kr. 16 000,- per person.

SØKNADSRIST 15. MARS

Det er prost i samarbeid med de lokale kirkevergene som er ansvarlig for å rekruttere kursdeltakere. For mer informasjon: Kontakt rådgiver Hallvard Olavson Mosdøl (mob 91706751), e-post: hallvard.o.mosdøl@mf.no. Se også www.mf.no

En bibel- og kulturguide til Hellas

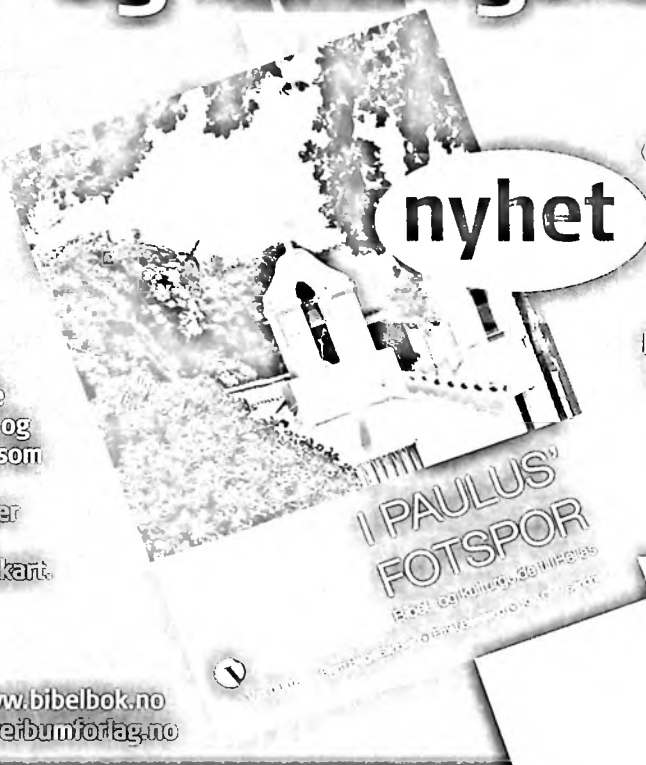
Ernst Baasland, Karl Olav Sandnes og Bjørn Helge Sandvei

I Paulus' fotspor Bibel- og kulturguide til Hellas

Boka inviterer til en «reise» inn i bibelske tekster og den antikke kultur. Den er spennende å lese og samtidig et nyttig oppslagsverk som beriker opplevelsene på turen. En unik ressursbok for deg som er bibel- og kulturinteressert! Rikt illustrert med bilder, tabeller og kart. God reise!

Pris: kr 348,-

www.bibelbok.no
www.verbumforlag.no

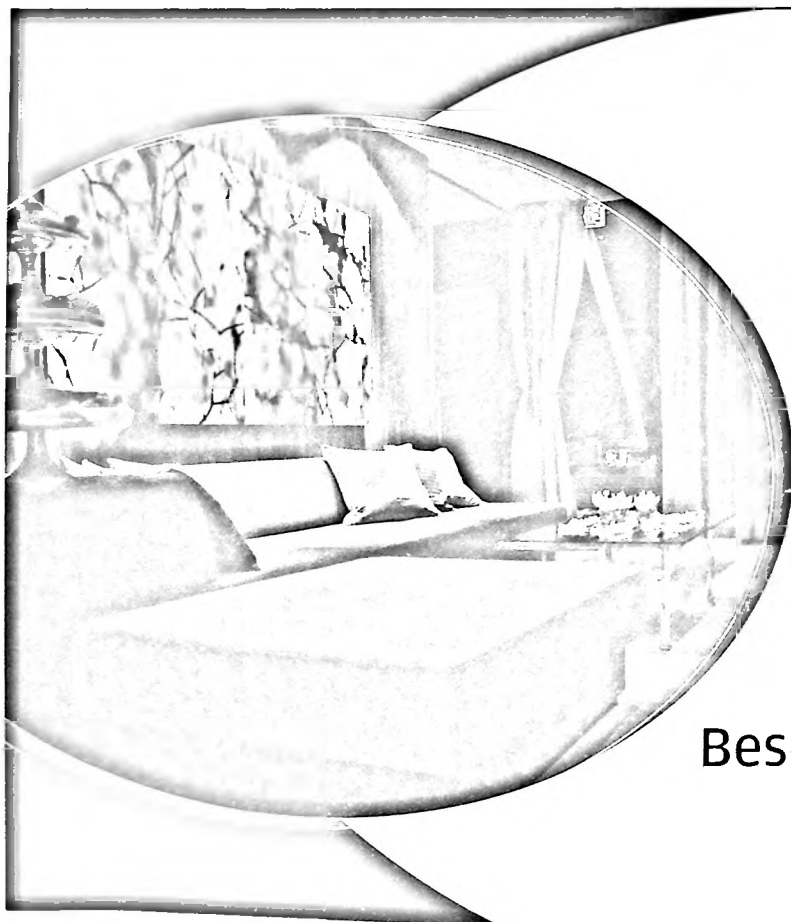

«Teksten er kunnskapsrik, innførende, ja, nesten forførende.»

Helge Baardseth
Vagabond

Verbum

verv & få

Verv én Vårt Land-abonnet

- Velg mellom hotellweekend
og andre flotte vervepremier!

Besøk www.verveweb.no

vårtøland

ENGLEFABRIKK I HUNDRE

2008 var året då det kan passa å seia at MF var "i hundre". Det var fantastisk å få lov til å følgja fakultetet gjennom jubileumsåret.

"Englefabrikken på Majorstuen", - som ved oppstarten for hundre år sidan blei møtt med skuldertrekk og djup skepsis -, er blitt ein utdanningsinstitusjon med akademisk og åndeleg kraft som blir omtala med den største respekt i kyrkjelege, akademiske og politiske kretsar.

Slikt gjer sjølvsgagt ein styreleiar stolt. Aftenposten spanderte faktisk spalteplass til to artiklar om MF på jubileumssøndagen 12.oktober. Per Arne Dahl karakteriserte i den eine 100-årsringen som "mer vital og fresh enn noen gang",

TEKST: SVEIN HELGESEN,
STYRELEDER VED MF

med rekordhøg tilstrøyming til studium innan kyrkjeleg diakoni og undervisning: "Og vi aner hva det kommer av. ... lærere og øvrige ansatte med høy akademisk kompetanse, vilje til selvkritikk og fornyelse, og evne til å søke nye og utradisjonelle allianser."

For mange av oss var MF-jubileet mest som ein snartur oppom "Forklaringsfjellet". Men ein kan ikkje bli verande der. Men i møte med oppgaver i kø skal både tilsette og alle fakultetet sine vener henta ny inspirasjon og kraft frå jubileumsopplevingane. Vi treng nemleg fortsatt å halda varm trua som har bore oppe MF-draumen gjennom hundre år, og den kyrkjelege grasrotentusiasmen som har vore med på å lofta fakultetet fram mot stadig nye mål. Rektor poengterte i samband med jubileet at tett kontakt og dialog med det levande livet i kyrkje og organisasjonar også i framtida skal vera ein grunnpilar for MF: "MF's styrke er satsingen på kvalitet og troen på at kirkelig utdanning gjeres best i nærkontakt med menighetene; der hvor kunnskapen og inn-

sikten siden skal utøves i praksis. Våre studenter skal vite hva menighetene trenger. På MF skal de ... få tilbud om forskningsbasert undervisning og det beste læringsmiljø i møte med lærere og studentprester som bryr seg om deres faglige, menneskelige og åndelige utvikling."

MF sitt oppdrag er viktigare enn nokonsinne. I møte med krevjande forandringar i kyrkje og samfunn treng vi, som Per Arne Dahl skreiv i Aftenposten-artikkelen, meir enn nokonsinne MF's uredde og dristige evne til å tolka samtida og kulturen "uten å gjore knefall for oksygenfattig tidsånd og kortsynt populisme".

MF har starta ein lang veg gjennom sitt andre hundreår. Mi oppfordring til alle MF sine vener i starten på denne vegen lyder slik: La oss stå skulder ved skulder og gjennom bøn, arbeid og økonomisk støtte vera med på å vidareføra og fornya det beste i MF's arv og tradisjon. Nye tider med nye utfordringar treng eit MF i "hundre pluss"!

Asbjørn Finholt

Advokat

Postboks 7200 | Lillestrøm

Tlf. 63 81 60 80

Ny hefteserie om samarbeid kirke-skole

Kristin Gunleiksrud og Yvonne Andersen

Samarbeid kirke-skole Rammer og muligheter

IKO utvikler nå en serie nye hefter med innspill og ideer til samarbeid mellom kirke og skole. Dette første heftet tar for seg generelle problemstillinger i forholdet mellom kirke og skole etter innføringen av RLE-faget. Boka forteller hvilke rammer som ligger til grunn for samarbeid, men presenterer også alle mulighetene dette gir. Kr 228,-

Ut fra
RLE-faget

iko
IKO-FORLAGET AS

Les mer om samarbeid kirke-skole:
www.iko.no/kirkeskole
Tlf. 22 59 53 00 E-post ordre@iko.no

FOLK

REDIGERT AV: MARIANNE TORP

Personaltytt

Otto Hauglin er ansatt som førsteamanuensis II i praktisk teologi for en periode på 1 år fra 1. oktober 2008. Morten Holmqvist er tilsatt i fast stilling som universitetslektor i praktisk teologi med hovedvekt på ungdomsteologi, gjeldende fra 1. oktober 2008. Stipendiatene Gard Grane-rød, John Kaufman, Merethe Roos og Espen Schjetne avsluttet sine stipendiatperioder ved årsskiftet. Erlend Woldseth (bildet) er ansatt som studieveileder, profesjonsstudiet, fra 1. januar 2009. Tron Fagermoen er ansatt som universitetslektor i diakoni/ekkesiologi. Han tiltrer fast stilling 1. januar 2009. Jan Opsal er ansatt som dosent II i religionsvitenskap for en periode på 2 år fra 1. januar 2009. Leif Arne Løhaugen er ansatt som eksamenskonsulent. Han tiltrer 1. mars 2009

JUBELPRAKT 2008

Høstkullet 2008 er stolte over å være MFs jubileumskull og lagde egne T-skjorter. Bak fra venstre: Pål Svendsen, Fridleif Lydersen, Simun Pauli Olsen og Tormod Sikkeland. Foran fra venstre: Anne Marit Riste, Ingunn Aadland, Janneke Riskild Øksnes og Anne-Inger Lunner. Foto: Brage Midtsund

OM Å LETE OG Å FINNE

Øystein Braaten, tidligere buddhist og i dag prest i Den norske kirke, besøkte studentenes miljøtime i oktober. Hans trosreise i et kronglete landskap og erfaringer som vagabond og pilegrim er samlet i boka "Den blå månens dal". Han reiste gjennom nesten 50 land, men den indre reisen var ikke mindre omfattende, skriver han i boka.

MØTT MED VAFFELDUFT

En vanlig onsdag morgen, i slutten av november, stilte studentprestene Elisa Stokka og Tore Schwartz Olsen med ferske vafler, kaffe og te. Studenter og ansatte fikk en svært hyggelig start på dagen. Hjertelig takk til prestene!

SEMESTERAVSLUTNING

Det var trangt om plassen under gudstjenesten i kapellet, hvor tema var "Ta vare på skatten". Praktikumsrektor Halvor Nordhaug holdt talen.

Studentprestene Tore Schwartz Olsen og Elisa Stokka hilser på kandidater og deres familier. Foto: Kristin Walstad.

"BRANT IKKE VÅRE HJERTER..." (LUK 24,32)

Fagkonferansen om ungdom, kultur og tro i oktober var fullbooket og samlet 180 eksterne deltagere i tillegg til MFs egne studenter. Kapellet ble flittig brukt under konferansen og Elisabeth Aadland hadde ansvar for utsmykningen. Foto: Ørjan Frøvik

Et av flere populære verksteder under konferansen var ved Synniva Gylver, hvor tema var "Medarbeidersatsning i lokalmiljøet". Foto: Kristin Walstad

ANDAKTS- OG GUDSTJENESTEUTVALGET

var på studietur til Bjärka Säby slott ved Lindköping. Pastor og forfatter Peter Halldorf er leder for stedet. Han hadde to undervisningsøkter med studentene, som sammen med studentprestene tok del i det mangfoldige gudstjenestelivet. På balkongen, fra venstre: Thomas Erlandsen, Anette Kvernevik Dreyer, Elisa Stokka, Ellen Gryting, Tore Schwartz Olsen og Aina Marie Svendsen. Foto: Ståle Johan Aklestad.

FRA FÆRØYENE

Fridleif Lydersen og Simun Pauli Olsen var begge ferdig med sin cand. theol. grad til jul og stilte i sine bunader ved semesteravslutningen.

MASTER I DIAKONI

Studieprogrammet gjennomføres i samarbeid med Høgskolen Diakonova. Denne gangen var det fra venstre Ingjerd Breian Herberg, Eilen Christina Mathisen og Marie Kvalbein-Olsen som mottok sine vitnemål. Tor-mod Kleiven (Diakonova) og Tron Fagermoen (MF) er ansvarlige for programmet.

JUBILEET AVSLUTTET PÅ SVALBARD

28. desember ble siste gudstjeneste i jubileumsåret avholdt i Svalbard kirke. Studentprest Elisa Stokka var predikant og Leif Magne Helgesen liturg. Elisa deltok også på god tradisjonell juletreffest samme dag med 150 barn og voksne.

STUDENTENES LANDSFORBUND (STF) OG NORSK STUDENT UNION (NSU)

hadde felles landsstyremøte på MF i november. Det var besøk av statsråd Tora Aasland og prøvovotering av om man skal slå sammen disse to organisasjonene. Det var stort flertall for sammenslåing. Statsråden var opptatt av at ekstra bevilgninger som var gitt til grunnbeløpet skal være med på at man f.eks ikke trenger å redusere på gruppeundervisning og annen undervisning. Videre er hun opptatt av det gode forholdet mellom studentorganisasjonene og styresmaktene. Hun sa i ganske klartekst at det ligger an til mer utbygging av studentboliger.

Ettersendes ikke
varig adressefor
men returneres
Menighetsfakulte
med påført ny adr

MF Ti Ly

H09000219

0302 OSLO

UTSENDELSESDATOER 2009

NR 1 11. FEBRUAR
NR 2 14. APRIL
NR 3 8. JUNI
NR 4 21. SEPTEMBER
NR 5 26. NOVEMBER

NYE TEKSTILER TIL KAPELLET

MFs kapell har fått nye tekstiler til bruk på alter og lesepult. De er designet og vevet i silke og ull av kunstneren Rigmor Bové. Hun har også sydd pute til kneleskammelen. Tekstilene er en gave til MF i anledning 100-årsjubileet og er gitt av De sentralkirkelige råd i Den norske kirke, Bispemøtet og avisen Vårt Land. Alt var ferdig til jubileet, men vevnadene kom bort i posten – og er ennå ikke kommet til rette. Derfor måtte det veves på nytt. I begynnelsen av

januar kunne Rigmor Bové overrekke de nye tekstilene. De er holdt i lyse farger og står derfor lettere til våre ulike temporære utsmykninger. Som kjent låner MF inn kunst fra forskjellige kunstnere. Samtidig tar vi vare på og skal bruke de tekstilene, som i sin tid ble brodert og gitt i gave til MF av Marit Lislrud.

Tekst: Marianne Torp

